

Figyelemre méltó teljesítmény

A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár története 1952–2009*

◆ Bényei Miklós

Tavaly sokat olvashattunk, hallhattunk az egri megyei és városi könyvtárról, hiszen ez az intézmény nyerte el az „Év könyvtára” kitüntető címet. Nemigen akadt kolléga, aki elvittatta volna, hogy nagyon jó helyre jutott az elismerés. S most, nemrég, a kollektíva egy újabb meglepetéssel, egy újabb figyelemre méltó teljesítménnyel rukkolt elő. Összeállították, megírták és elegáns köntösben, gondos tördéssel, sok-sok képpel kiadták a könyvtár történetéről szóló áttekintést. Kiválóan időzítettek: a nyáron a hevesi megyeszékhely rendezte a helyismereti könyvtárosok szokásos, évi konferenciáját, és erre az alkalomra, az ezt megelőző napokban látott napvilágot a mintegy száznyolcvan oldalas kötet, amelyet a tanácskozás résztvevői gáláns személyi ajándékként megkaptak. A könyvet *Guszmáné Nagy Ágnes*, a helyismereti gyűjtemény munkatársa és *Tőzsér Istvánné*, az intézmény igazgatója szerkesztette. Ők ketten szerzőként is közreműködtek, és melléjük társult még ebben a minőségben *Orosz Bertalanné* egykori igazgató és *Sohajdné Bajnok Katalin* jelenlegi igazgatóhelyettes. Az anyaggyűjtésben segítséget nyújtott *Pataki Miklósné* és *Pfaffné Lovász Mária*. A könyvtár patinás műemlék-épületének fotóját *Kiss Balázs* készítette. A kivitelezés munkálatait szintén egy helyi műhely, a Varga Nyomda Kft. végezte.

Szép, korrekt, igényes munka született. Tovább gyarapítja és színesíti a hazai könyvtártörténeti feldolgozásoknak azt a sorát, amely a megyei könyvtárak fennállásának fél

évszázados évfordulója körül, néhány esztendővel ezelőtt indult el. Három sajátosságát mindenképpen érdemes kiemelni. Először is azt, hogy a kiadvány időben átfogó teljességre törekszik. Okvetlenül megemlítendő, hogy a szerzők hiteles forrásokra támaszkodtak. Végül utalni kell arra, hogy a szerkesztők meglehetősen tág teret szentelnek a jelen és a közelmúlt fejleményeinek.

Az egri megyei könyvtár történetének tárgyalását voltaképpen nem a címben jelzett alapítási évnél kezdik, hanem pár esztendővel korábban, azaz visszanyúlnak a népkönyvtári mozgalom újjászervezésének kezdetéig, a negyvenes évtized végéig. (Nem igazi hiány, ám örvendetes többlet lett volna, ha a korábbi előzményekről és a városi könyvtári struktúrájáról is olvashatnánk egy-két oldalt.) Ezt követően alapvetően kronológiai rendben, ám öt kisebb-nagyobb időrendi egységre (1949–1954, 1955–1970, 1970–1996, 1996–2005, 2006–2009) tagolva ismertetik a történéseket. Tehát azt a csakis helyeselhető módszertani megoldást választották, hogy a tudatosan és körültekintően kijelölt szakaszokon belül nem szoros időrendben haladva, hanem munkaágak, feladatok szerint adják elő a mondanivalót. Ily módon nemcsak a folyamat íve rajzolódik ki az olvasó előtt, hanem azok a fontosabb állomások, csomópontok, a mindenkori belső arányok is, amelyek jellemezték az intézmény életét, fejlődését. Például hosszabban írnak a mostani épület felújításáról, a bővítés egyelőre kudarcot vallott terveiről, az elektronizáció előtérbe kerüléséről, a minőségfejlesztés országos sikert aratott eredményeiről stb., vagy éppen a gyermekek ellátásáról, a helyismereti gyűjtés alakulásáról, a zenei részlegről, a változatos rendezvényprogramról, a községeknek, városoknak nyújtott segítségről, a most formálódó kistérségi szolgáltatásról és így tovább.

Arra, hogy a Bródy Sándor Könyvtár fejlődését elénk táró szerzők döntő mértékben eredeti, egyidejűleg keletkezett kútfőkből merítettek, már Eger város polgármestérének, *Habis Lászlónak* a köszöntője is fel-

* Sajnálatos hiba folytán a könyvismertető 2009. októberi számunkban téves szerzői közléssel jelent meg. Elnézést kérünk Pauer Erikától, de különösen Bényei Miklóstól, aki hosszú évek óta megbecsült szerzője lapunknak. – a szerk.

hívja az érdeklődők figyelmét. Legalább két mondatát célszerű idézni: „A megyei könyvtár több mint fél évszázados történetének feldolgozása lényegében a források feltárását jelentette, a feldolgozás pedig a források megszólaltatását, az események, folyamatok megelevenítését, a korhangulat megidézését. A történetírásnak ez a két fázisa a gyakorlatban egybeolvadt, s vált szerves alkotórészévé egy egységes folyamatnak.” A lapalji jegyzetekben egyaránt találkozunk levéltári hivatkozásokkal, sok-sok hírlapközleménnyel, néhány kéziratos és/vagy nyomtatásban közölt dolgozattal. Az irattári és a szóbeli közlések intenzív jelenlétét viszont időnként csak sejteni lehet. (Feltűnő, hogy a hetvenes-nyolcvanas évtizedről és a kilencvenes évek első feléről szóló fejezetben gyakorlatilag egyetlen hivatkozás sincs, holott az itteni tények pontosságához sem férhet kétség.) Tulajdonképpen forrásjellegű közlésnek minősül a hozzáértéssel és ötletesen válogatott képanyag is, amelyet az intézmény helyismereti gyűjteményének állományából reprodukáltak. S ha már a kiegészítő részeknél tartunk, semmiképpen sem hallgatható el a kötet végén elhelyezett két adattár: az egyik a könyvtár kiadványait sorolja fel (kissé sajnálatos módon betű- és nem időrendben), a másik a könyvtár egykori és mostani munkatársainak névsora, azzal a többletinformációval, hogy a táblázatban a munkakört és a foglalkoztatás időtartamát (kezdő és záró dátumát) is láthatjuk.

Metodikai és tartalmi szempontból is elgondolkodtató tény: az utolsó tíz év könyvtárfejlesztési törekvéseivel, a szűkös körülmények között elért egyértelmű sikereivel, a vezetés és a munkatársak dicséretes erőfeszítéseivel, és természetesen az ismertetés elején említett „Év könyvtára” díj háttérével hosszan foglalkoznak. Sőt, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár soron lévő (2008 és 2013 közötti) stratégiai fejlesztési céljait is részletesen bemutatják. Frappáns megoldás, hogy ezután jön három olyan táblázat (grafikkal kombinálva), amely a statisztikai adatok tükrében szemlélteti, honnan hová fejlődött az egi intézmény, illetve mikor és mely területeken stagnált. (A szövegben a miértre is választ kaphatunk.) S az már csak ráadás,

hogy néhány oldalon az olvasóknak és a kollégáknak a könyvtárról alkotott véleményéből is idéznek egy csokorra valót, mégpedig – stílszerűen, a mai kor technikai divatjával összhangban – az utolsó fél oldalon a zenei részleg blogjából.

Nem mi, szakmabeliek mondjuk, hanem az egyik fenntartó, a Heves

Megyei Közgyűlés elnöke, Sós Tamás írja a kiadvány másik köszöntőjében: „Az intézmény működése során szervesen illeszkedett a hazai könyvtárügy, könyvtárpolitika fejlődésének folyamatába, s ugyanakkor Heves megye s a megyeszékhely művelődési életének jelentős szereplőjévé vált.” Az állítás második fele örömmel töltheti el a hazai könyvtárosok mindegyikét, és igencsak meglepő lenne az ellenkezőjét hallani, olvasni. Azt viszont nekünk kell megerősítenünk, hogy az egi könyvtár mindig is jelenlévő, olykor igen hatékony tényezője, egyik formálója volt a magyarországi közkönyvtárügynek. Történetének feltárása, a kívül-belül vonzó kötet közreadása szintén betölthet valami hasonló, ösztönző szerepet. A bátortalan vagy bizonytalan könyvtárvezetőket, könyvtárosokat arra buzdíthatja, hogy igenis érdemes visszatekintni a múltba, érdemes, sőt szükséges a mai és a jövő nemzedék elé tárni a napjainkig vezető utat.

Ezen túlmenően is számos tanulságot kínál a Heves megyei kiadvány, és azt az ígéretet hordozhatja magában, hogy ha követőkre talál, lassan-lassan csak-csak kirajzolódik a hazai megyei könyvtárak – a közkönyvtári kultúrában immár közel hat évtizede meghatározó szerepet játszó intézményrendszer – fejlődéstörténete. Köszönjük meg az egi kollégáknak, hogy újra ráirányították a könyvtártörténet művelőinek figyelmét erre a feladatra. ■

